

Asbóth Miklós
Tragikus tömegszerencsétlenség
a biskói révnél 1887. június 18-án

Megjelent a Kalocsai Néplapban 2002. dec. 20-tól 2003. jan. 17-ig
4 részletben *A halálkomp. Egy döbbenetes dunai katasztrófa emlékei* címen.

Szeptember folyamán, amikor a *100 éve írta a Kalocsai Néplap* című rovatba válogattam az anyagot, találtam egy rövidke hírt, amely az 1887. évi paksi kompszerencsétlenség emlékére felállítandó emlékműről tudósított. Néhány számmal odébb még rövidebb híradás közölte, hogy a tervezett emlékmű-felszentelés elmarad, mivel az emlékmű nem készült el a kitűzött időpontra. A híreket olvasván azon morfondíroztam, hogy vajon elkészült-e az emlékmű, ha igen, megvan-e még. Átfutott bennem a gondolat, jó lenne közelebbit tudni a szerencsétlenségről, hiszen megdöbbentő volt az áldozatok magas száma. Abban maradtam önmagammal, ha egyszer több időm lesz, utána fogok nézni az esetnek. Néhány héttel később a Néplap főszerkesztője azzal fordult hozzám, hogy jó lenne többet tudni erről a tragikus szerencsétlenségről. Őt is az áldozatok nagy száma döbbenetete meg. Egyikünk sem tudott olyan dunai vízi balesetről, ahol az áldozatok száma meghaladta volna a kettőszázat. Így azután nekiláttam a tragédia felkutatásának...

A kalocsai Jézus Szíve búcsú mindig sok hívet vonzott. A 19. század végén, 20. század elején nem volt ritka, hogy egy-egy búcsúra 7-8 ezer ember gyűlt össze Kalocsáról, a környékről, sőt távolabbi helyekről is. Sokan készülődtek az 1887. évi búcsúra is, amelyre már 17-én, pénteken és 18-án, szombaton is számos zárandok megérkezett. A Duna túlsó partján lévő Paksról a hívek már ötödik éve szervezeten indultak Kalocsára. A búcsújárók szombaton kora reggel a Főutca és a Kápolna utca sarkán álló Vendel kápolnánál gyülekeztek, ahonnan 7 óra tájban lassú menetben vonultak le a töltésen Paks déli határán lévő biskói révhöz. A biskói rév a túloldali Szent-Benedekhez (Dunaszentbenedek) tartozott, a környék legforgalmasabb révátkelője volt. Évszázadokon keresztül a kalocsai érsekség birtokolta, majd 1832-1835 közötti birtokmegosztás során a főkáptalan tulajdonába került. A révjogot a főkáptalan pénzért vállalkozók részére bérbe adta, általában 3-6 év időtartamra. A bérbeadás gyakran árverés útján történt, a legtöbbet ígérő vállalkozó kapta meg a révjogot. Az évszázadokon keresztül működő révátkelést 1949-ben államosították, majd 1971-ben, az atomerőmű építése idején megszüntették. Az államosított komp első révészei a Kalocsa szerte ismert és tisztelt Kiszli János és a már elhunyt Szabó János (Kalóz) voltak. Kiszli Jani bácsi vállalkozóként bérelte a benedeki előljáróságtól a községi tulajdonba került révet, amely 1952-ben a budapesti székhelyű Dunai Révvállalat tulajdonába került. Kiszli Jánosék alkalmazottként továbbra is a kompon dolgoztak.

A paksi búcsúsokat kellemetlen hideg, szeles idő fogadta a révnél. A kalocsai Haynald obszervatóriumban szombaton reggel 12,4° C hőmérsékletet és 22 km/óra sebességű szelet mértek. A búcsúra igyekvők első alkalommal keltek át a biskói réven. A korábbi években a felső, úgynevezett zádori révnél (ez az átkelő ma is működik) mentek át a túlsó partra. Ezen a napon a zádori révet nem lehetett használni, mivel egy századnyi huszár foglalta le, akik a dunapataji országgyűlési választásra igyekeztek rendfenntartói céllal. Előző nap Pakszon volt választás, ahol zavargások törtek ki, és a huszárok a választásra összegyűlt tömeg közé nyomultak lóháton. Így a búcsúra igyekvők az alsó, biskói révhöz mentek. A búcsúsokon kívül még a halasi vásárra igyekvők is gyülekeztek a révnél. A kompra csak 399 (a *Duna Vidéke (Paksi Lapok)*, Pakszon és Dunaföldváron megjelenő hetilap szerint csak 378) ember szállt fel, a többiek megvárták a második fordulót. A Paks és Kalocsa között naponta közlekedő postakocsi kocsisa sem találta biztonságosnak a túlterhelt kompot, és kocsistól a parton maradt. A

majd négyszáz ember mellett egy fiáker (kétlovas fogatú, személyszállításra használt könnyű kocsi) és a kompot húzó ló is a kompon volt. (A komp indulása előtt a ló néhány kilométert folyásiránynak felfelé vontatta a kompot, majd felszálltak az utasok és a lovat is felvették a kompra. Indulás után a lefelé úszó kompot a révészek átkormányozták a túlsó partra. A vízszauit ugyanígy történt.) A fiákeren ült Spiesz János paksi apátplébános, a zarándokút szervezője, a fiatal Varga Károly paksi kántortanító, aki a kántori teendőket látta el a zarándokúton és Büttli Antal kocsis. Az apátplébános is aggodalmaskodott a komp túlterheltsége miatt, de Müller révbérlő és mások leszerelték aggodalmaskodását. A komp fél 9 körül akart indulni, de már az indulásnál baj történt. Szemtanúk szerint az erősen túlterhelt komp olyan erősen nyomódott a komplejáróra, hogy a révészek nem tudták a kompot elindítani. Ennek ellentmond a révbérlő közlése, aki maga is a kompon volt. A vizsgálat során elmondta, hogy a komp nem volt túlterhelve, még további 200 emberrel is képes lett volna biztonságosan közlekedni. Az egymásnak ellentmondó nyilatkozatok abban megegyeznek, hogy a katasztrófát a komp megbillenése okozta, melynek következtében víz folyt a komp belsejébe és az elsüllyedt. Az ellentmondásos nyilatkozatok a komp megdőlésének okát különbözően adták elő. Egyesek szerint a komp megdőlését az okozta, hogy a kompon lévő, a partra szinte „lehorgonyzott” kompvéggel ellenkező, azaz a víz felőli oldalra tömörültek, így a partra leült kompvég felszabadult, a révészek evezőkkel és csáklókkal eltolták a parttól a kompot. A folyó sodrába került (abban az időben a Duna sodorvonala a kompkikötőnél közvetlenül a part mellett volt) az egyoldalasan megterhelt komp, és a megterhelt végén átcaptak a hullámok, víz folyt a komp belsejébe. Erre az utasok a komp part felőli végére mentek, mire az is víz alá került és ott is vizet kapott a komp belseje. Az elszabadult kompot a folyó sodrán kívül még az erős szél is a folyó közepe felé sodorta. A süllyedő kompnak csak a korlátjai látszottak ki a vízből. A révbérlő másként mondta el a komp megbillenését. Induláskor a partvédelem céljából lerakott víz alatti kőhányáson, amiről a révészek tudtak, de az indulás izgalmi közt megfélemedtek róla, a komp megfeneklett. A kőhányáson fennakadt kompot a révészek rudak segítségével szabadították ki, de a megszabadított kompvég (a komp part felőli vége) olyan erővel csapódott a vízbe, hogy elmerült, aminek következtében vizet kapott a komp. Az egyik révész kiugrott a kompból, hogy a kompkötél segítségével kikösse a süllyedő félben lévő kompot, de a kötélt, szerencsétlenségükre, a komp alá került, így nem sikerült megtalálni. A kompon lévő révbérlő a komp túlsó végére mentek, mire az is víz alá került, és az egyre több vizet nyelő kompot a Duna sodra és az erős szél a folyó közepe felé sodorta.

A kompon kitört a pánik. Az utasok, vérmeérsékletük szerint, sikoltoztak, kiabáltak, vagy zokogtak. Mindannyian szerettek volna megszabadulni a süllyedő kompról. Sajnos, a kompon lévő túlnyomó része nem tudott úszni. Az úszni tudók a vízbe vetették magukat, de közülük sokat elsodort a folyó, akiknek egy része vízbe fulladt, a többieknek sikerült megmenekülni. A hullámok közé vetették magukat olyanok is, akik nem tudtak úszni, és kétségbeesetten próbáltak mindenben megkapaszkodni, amitől menekülésüket remélték. Leírhatatlan jelenetek, borzasztó tragédiák színhelye lett a folyó. A vízben lévő emberek rúgták, tépték egymást. Aki úszni tudott, arra hatan is rákapaszkodtak és iszonyatos küzdelmek közepette mindannyian odavesztek. A vízbe esett, többnyire úszni nem tudó gyermekek szívszaggató rimázkodások, sírások között el-elmerültek, majd kapálózva ismét a felszínre küzdötték magukat, míg végleg el nem merültek az őket tovasodró folyóban. Egy fiatal leányt, aki kétségbeesésében egy vízbe esett evezőbe kapaszkodott Úszódnál mentettek ki a folyóból. A pánikba esett apátplébános szintén a vízbe vetette magát és a partra úszott. A reverendájába kapaszkodó két kislányt is a partra húzta. Varga Károly tanító és Büttli Antal kocsis a partra úszott, de a vízben segítségért kiáltó gyermekek láttán ismét a vízbe vetették magukat. A kocsis egy rokonfiút próbált megmenteni, de anélkül, hogy valakit ki tudott volna menteni, vízbe fúlt, holttestét Fajsza fogták ki. A tanító a rábízott tanítványait igyekezett menteni. Fiatal, 28 éves lévén, jól úszott, egy kisiút a partra is vitt, azután, feltehetően görcsöt kapva, elmerült. Holttestét csak kedden

találták meg. A kompon maradók közül sokan a vízből kiálló korlátba kapaszkodtak. Nekik szerencsájuk volt, többségük életben maradt. Mások halálfélelmükben egymást letaposva és egymásba gabalyodva a félig elmerült kompon lelték halálukat. A félig elsüllyedt komp néhány kilométerrel lejjebb megfeneklett egy zátonyon. Nyolcvan egymásba gabalyodott holttestet emeltek ki belőle. A fiáker lovai is pánikba estek, idegesen toporzékolva gázolták le a kompon lévőket egy részét. A kompvontató ló is elszabadult és a vízbe vetette magát. Egy Vicainé nevű asszony kétségbeesetten kapaszkodott a ló sörényébe. A ló az asszonnyal együtt szerencsésen partot ért az uszódi hajóállomás közelében.

Akik a következő fordulóra várva maradtak a parton, megdöbbenve nézték a kompon kibontakozó tragédiát, de a döbbenetet hamarosan a segíteni akarás váltotta fel. Sokan csónakba szállva próbálták menteni a vízben kétségbeesetten kapálózó fuldoklókat. Csónakokba szálltak a közelben lévő halászok és molnárok is. Egymás után húzták ki az embereket a vízből. Az egyik megtelt csónak, amelyet egy Wachtler József nevű halász irányított már kifelé igyekezett a megmentettekkel, de néhányan a vízben lévőket közül még be akartak mászni a csónakban. Görcsös igyekezetükben a tele lévő csónakot felborították, a megmentők és a megmentettek odavesztek. Wachtler József is csak nehezen tudott a partra vergődni. Bort szállító négy foktői férfi a partról kötelek bedobálásával próbálták az egyre távolodó és süllyedő kompot kihúzni, de fáradozásuk nem járt sikerrel, csupán a vízbe lévőket közül, akiknek sikerült elkapni a köteleket, húzták ki néhány fuldoklót. Az elemekkel és egymással viaskodó áldozatok küzdelmét egyik szemtanú így mondta el: *„Ott a hullámokban az egyik ember a másikat nem ismerte. A legjobb barátok, rokonok kegyetlenséggel harcoltak egymás ellen. Aki erősebb volt, az győzött a gyengébb felett. Ki ezt végig nem élte, halvány sejtelve sem lehet az ott lefolyt élet-halál küzdelemről.”* Az idézet alapján feltételezhető, hogy a tragédia nagyon gyors lefolyású volt. Mindenki meg akart menekülni, mindenki menteni akarta életét, akár mások élete árán is...

A szerencsétlenség híre délelőtt tíz óra után érkezett meg a faluba. Az emberek ezrei szívszorongva siettek a révhez, vajon a hozzátartozóik élnek-e, halnak-e? A Duna-partra érkezőket rettenetes látvány fogadta. A vízből kihúzott holttesteket sorba rakták a parton. Ott feküdtek, eltorzult arccal, rettenetes állapotban. Némelyiknek nyitva volt a szeme, görcsösen szorult össze a keze és benne egy kitépott hajcsomó. Mások végtagjai kifacsarodtak a haláltusában, másoknak ruházatuk volt megtépve, vagy az arcuk, testük összekarmolva. Később a hullavizsgálátnál megállapították, hogy egyesek a húst is letépték egymásról. A partra érkezők szívszaggató sírással botorkáltak a kiterített holttestek között. Szülők keresték gyermekeiket, gyermekek a szüleiket, férjek feleségüket, feleségek férjüket, jegyesek párjukat. Közben a Dunából újabb és újabb holttesteket húzták ki a partra és fektették a többi áldozat mellé. A partra érkező orvosok már csak a halál beálltát tudták megállapítani. Az áldozatok között volt három terhes asszony is, akik az átélt borzalmak hatására a kompon születték meg gyermeküket. Az anyák és újszülötteik egyaránt a vízben lelték halálukat. A megmenekültekre további megpróbáltatások vártak. A hideg szélben, vizes ruháikban fogvacogva dideregtek. A sebtében rakott tábortüzek nem sokat segítettek. A faluból csak késve hoztak pokrócokat és száraz ruhákat. A parton didergők közül később sokan a megfázást követő tüdőgyulladásnak estek áldozatul. A paksiak erejükön felül segítették a katasztrófa túlélőit és az áldozatok családtagjait. Dr. Somogyi Zsigmond és dr. Szinger Lipót irányította a mentést. Kiss Lajos saját kocsiján szállította a betegeket. Tóth Pál, Daróczy Tamás főszolgabíró és Nagy Miklósné másoknak engedték át kocsijukat a betegek hazaszállítására. A főszolgabíró felesége saját kocsiján járta be a segítségre szorultak házaikat. Közvetlenül a tragédia után a 399 utasból 107 ember menekült meg, később, a Duna alsóbb részein további 76 embernek sikerült kimenekülni a folyóból. A letargiába esett apátplébános, aki testileg, lelkileg teljesen összeroppant, szólni sem bírt, csak zokogott.

Másnap, június 19-én Paks legszomorúbb vasárnapja virradt a község lakóira. Nemcsak a paksi, hanem a környező falvak asztalosai, ácsai és bognárjai egész nap koporsókat készítettek. A gyásznapon a falu valamennyi harangja napkeltétől napnyugtáig szakadatlan szólt. Temetett a község. Pirkadattól naplementéig egyfolytában temettek, sok családban a szülőket és gyermekeiket egymás mellé, közös sírba temették. A falu valamennyi utcája gyászruhás, szeretteiket sirató emberekkel volt tele. Sírtak a gyermekek, ifjak, asszonyok, és sírtak az élet csapásaitól megedződött férfiak is. A temetést végző emberek napnyugtakor kimerülten, apátiába esve rogytak össze. Aznap összesen 101 személyt temettek el. A temetés másnap folytatódott. Hétfőn több mint hetven áldozat testét adták vissza az anyaföldnek. A többi, a folyó elsodorta áldozattól akkor vettek végső búcsút, amikor holttestüket megtalálták. Pakson és a környékbeli községekben, ahol az áldozatok egy része lakott, öt napon keresztül temettek.

A folyón lejjebb megtalált, kifogott áldozatokat több esetben kirabolták. (A halasi vásárra igyekvőknél jelentős pénzüsszegek voltak.) Hencz János 300 forintot, Hencz István 250 forintot, Horváth János szintén 250 forintot, Varga István 110 forintot vitt magával. Mindannyian nagydorogiak voltak. Szüsz nevezetű hencsei férfinél 100 forintnál is több pénz volt. Valamennyiüket megtalálójuk kirabolták és holttestüket visszadobták a Dunába. Későbbi megtalálásuk idején már nem volt náluk pénz.

A tragédia áldozatainak pontos száma nem ismert, mivel különböző források más-más adatokat közöltek. A *Duna Vidéke (Paksi Lapok)* hetilap, két nappal a tragédia után, június 20-án írta: „413 ember lelte halálát e hó 18-án a paksi felső révnél a Duna hullámaiban... Részletesebb tudósításokkal az idő rövidsége és a lap lezárása miatt a jövő számban fogunk szolgálni. Annyit azonban most is írhatunk, hogy a komp kettétört s hogy a paksi apáttal 30-35-en menekültek csak meg” A közlés nyilvánvalóan téves, hiszen a kompon nem voltak négyszázan, és a tragédia nem a felső, hanem az alsó révnél történt és a komp nem tört ketté. A lap június 26-i számában közölte az áldozatok névsorát összesen 217 személy nevét és a három kompon született csecsemőt. A névsorban 7 személy neve kétszer szerepel, tehát, e szerint az áldozatok száma 213 volt. Később Beregnyei Miklós, a komptragédia egyik kutatója a paksi Katolikus Egyházközség halottak anyakönyvének X. kötetéből kigyűjtötte az áldozatok neveit szüleik neveivel, egyes esetekben a férjezettek leánykori neveivel, néhány dunakömlődi származási helyével, valamint születési időpontjukkal. Beregnyei 180 nevet gyűjtött össze a paksi anyakönyvből. Ezeket a neveket összevetette a *Duna Vidéké*-ben közölt névsorral, így további 41 névvel egészítette ki a halotti anyakönyvből kigyűjtött neveket. A 41 személy feltehetően nem paksi volt, így a paksi anyakönyvben nem szerepeltek. Beregnyei szerint a három kompon született csecsemővel együtt 224 volt az áldozatok száma Németh Imre, Paks történetének egyik jeles kutatója 216-ra teszi az áldozatok számát. Közülük 50 volt 15 éven aluli, közöttük 4 egy évnél fiatalabb csecsemő, a 15 és 20 év közötti fiatalok száma 19 volt. A további, felnőtt áldozatok életkor szerinti megoszlása: 20-40 év között 44, 40-50 év között 32, 50-60 év között 29, 60-70 év között 22, 70 év felett 13, ismeretlen életkorú 7 volt. A meghaltakból 35 volt a férfi és 181 a nő, a visszamaradt árvák száma meghaladta a 150-et.

A szerencsétlenség hírére megmozdult a környék és az ország népe. A paksi áldozatok hátra maradt családjai megsegítésére gyűjtéseket rendeztek. A *Budapest* című napilap, amely öt napon keresztül foglalkozott a tragédiával, a fővárosban rendezett gyűjtést. Haynald Lajos bíboros, kalocsai érsek az ausztriai Emsben szerzett tudomást a katasztrófáról. Azonnal 1.000 forint segélyt küldetett Paksra, Girk Alajos pécsi örkanonok (Paks a pécsi egyházmegyéhez tartozik) pedig 100 forintot adott. Adakoztak az egyszerű emberek is. Például a kalocsai Komlókertben, a kalocsai iparosok egyik kedvelt szórakozóhelyén jótékony célú bált rendeztek július 2-án. A tiszta bevétel, melyet átküldtek Paksra, meghaladta az 50 forintot. (Abban az időben egy tanító évi pénzbeli járandósága, szolgálati idejétől függően, 2-300 forint körül mozgott.)

A tragédia után hivatalos vizsgálatot indítottak a szerencsétlenség okának felderítésére. Június 22-én, szerdán egy ügyész és egy törvényszéki bíró kezdte a vizsgálódást. A vizsgálat kimutatta, hogy túlterhelés okozta a szerencsétlenséget. Kb. 150 emberrel tudott a komp biztonságosan közlekedni, tekintet nélkül az időjárásra. Nyugodt időben ezt a létszámot még lehetett növelni, de a június 18-i időjárási viszonyok mellett csak 150 emberrel indulhatott volna a komp. E megállapításnak ellentmond a révbérlő kijelentése, mely szerint a szerencsétlenség idején a kompon tartózkodó, majd négyszáz embernél jóval több személlyel is biztonságos volt a komp. A tények és a vizsgálat eredménye tragikusan cáfolták a révbérlőt. Itt merült fel a révészek, elsősorban a révbérlő felelőssége. A kompra váró több száz embert minél előbb szerették volna átszállítani a benedeki oldalra. Szerettek volna egy fordulóval minél több embert átvinni, de nem számoltak a szeles, rossz idővel. Sajnos a felelősségre vonásról, a katasztrófa jogi következményeiről, több mint száztizenöt év távlatából, nincs tudomásunk. A hivatalos állami vizsgálat előtt a paksi képviselőtestület rendkívüli ülést tartott június 21-én. A rendkívüli ülés témája a komptragédia volt. Először az árván maradt több mint 150 gyermek vagyonának felmérését sürgették a megyei árvaszéknél. Utána kéttagú bizottságot választottak az áldozatok megsegítését célzó országos gyűjtés megszervezésére. Végül a szerencsétlenség folytán felmerült községi költségek fedezete ügyében fordultak a belügyminiszterhez. A paksi polgárok elsősorban Spiesz János apátplébánost és Müller révbérlőt okolták a szerencsétlenségért. A bérlőt azért, mert a túlterhelés ellenére elindította a kompot, az apátplébánost pedig azért, mert magára hagyta a búcsúsokat, ült a fiákeren és nem figyelt a tömegre. Spiesz János a szerencsétlenség hatására teljesen apátiába esett és Pécsre távozott, hogy kipihenje a nagy lelki megrázkódtatást. A paksiak szerint az ment az apátplébános Pécsre, mert szégyellte a paksiak szemébe nézni. A *Duna Vidéke* július 4-i számában kemény szavakkal bírálta Spiesz Jánost.

A kétszáztizenhat áldozatot követelő katasztrófa sokáig élt a paksiak tudatában. 1902 őszén, tizenkét évvel a kompszerencsétlenség után Streicher József, az akkori paksi apátplébános kezdeményezésére, Paks lakossága, örök mementóként, emlékművet szándékozott állítani a katasztrófa színhelyén, a biskói rév paksi oldalán. (Streicher József kezdeményezésére épült az új paksi templom, mely *Jézus szentséges Szívének* tiszteletére lett felszentelve és ugyanakkor az egész hitközség ennek a *Szentséges Szívnek* lett felajánlva, örök emlékül annak, hogy a paksi hívek szívében a tragédia ellenére él *Jézus szentséges Szíve* iránti tisztelet és szeretet.) Az emlékmű egy Jézust ábrázoló, homokkőből készült, talapzatával együtt kb. 5 m magas szobor volt. A szobor a Duna felé. A szobor jobbját a folyó felé emelve áldást oszt, míg baljában feszületet tart, amelynek közepén a Szent Szív látható, emlékeztetve, hogy az áldozatok a kalocsai Jézus Szíve búcsúra indultak. A szobor talpazatán az alábbi szöveg volt olvasható: „*EMLÉKÜL A SZ. SZÍV 216 ZARÁNDOKÁNAK, KIK 1887. ÉVI JÚNIUS 18-ÁN E RÉVPART KÖZELÉBEN A DUNÁBA HALTAK.*” A szobrot, melynek költségeihez hozzájárulásként Császka György kalocsai érsek 50 koronát küldött, eredetileg 1902. okt. 19-én szándékoztak felszentelni. Mivel a szobor felállítása a jelzett időre nem készült el, a felszentelés a következő évben, 1903-ban történt. A rév mellett felállított szobor hosszú évtizedekig emlékeztette az arra járókat az 1887-es tragédiára. A biskói rév megszűnése után a szobor még sokáig a helyén maradt, de az idő vasfoga egyre jobban kikezdte a puha homokkőből készült emlékművet. Németh Imre helytörténeti kutató „*egy erősen sérült, [...] torzó szobor*”-ként említette 1985-ben. A tragédia ötven éves évfordulóján, 1937. június 18-án Gaál János apátplébános reggel 6 órakor a tragédia áldozatai emlékére ünnepélyes gyászmisét tartott a templomban. A gyászmise után körmenet indult a tragédia színhelyére, ahol az apátplébános szentbeszédet tartott, majd szentmisét mondott *Jézus Szíve* tiszteletére. Az ötvenéves évfordulóra jelent meg Bors József: *A paksi búcsúsok dunai nagy szerencsétlenségének története* című munkája, amit egy kép is illusztrál. 2000-ben a Paksi Atomerőmű területén, a hideg- és melegvizű csatornák közt álló szobortorzó helyett, az atomerőmű vezetőségének döntése alapján új szobrot készítettek.

A régi szobor talapzatát felhasználva készült az új emlékmű. A szobor hasonlított a 97 évvel korábban felállítottéhoz, szintén a kiterjesztett karú, baljában feszületet tartó Jézust ábrázolta. Anyaga bronz volt, amelyet az erőmű dolgozói gyűjtöttek össze az erőmű karbantartása során. A bronzszobrot Farkas Pál szekszárdi szobrászművész készítette. A szobor talapzatán, két fekete márványtábla található egymás alatt. A felső táblán az eredeti emlékmű felirata, az alatta lévő táblán az új emlékműre vonatkozó szöveg található.

Az ASE Vizi Sporttelep előtti Duna-töltésen felállított szobor avatására és felszentelésére 2000. jún. 16-án került sor. A szoboravatás ünnepe sokáig emlékezetes marad a paksiak számára, akik körmenetben indultak a városból az ünnepségre. Az ünnepségre igyekvők autóbuszokon utaztak, majd az utolsó 800 métert gyalog tették meg. A szoborszentelésre dr. Bábel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek vezetésével kalocsai zarándokok is érkeztek, akik kilenc komppal keltek át a folyón. Az ünnepség a Himnusz és Deák Bárdos György: *Eli, eli* című kórusművének eléneklésével kezdődött, melyben közreműködött a Paksi Vegyeskórus. Az ünnepség narrátora, Barabás Éva tv-bemondó felidézte a komptragédiához vezető esemény-sort, majd a szoboravatás következett Farkas Pál szobrászművész és Nagy Sándor, az atomerőmű vezérigazgatójának közreműködésével. A szoborszentelés szertartását dr. Paskai László esztergom-budapesti érsek, bíboros-prímás, egykori kalocsai koadjutor érsek végezte. Végezetül, a Szózat elhangzása közben, Kiszli Károly hajóskapitány saját hajójáról megkoszorúztatta a békés, de néha haragvó, olykor áldozatokat is követelő Dunát. A katolikus iskola előtti parkban egy másik emlékmű is őrzi a katasztrófa emlékét.

Az emlékmű azóta is mementóként figyelmeztet a Duna veszélyeire. Az öreg folyó gyakran csak szelíd arcát mutatja, de elég egy röpke figyelmetlenség, a veszély figyelmen kívül hagyása, és a látszólag szelíd folyó azonnal megmutatja haragvó arcát is...

Asbóth Miklós

Források:

- A 15 év előtti paksi szerencsétlenség emléke. In: Kalocsai Néplap 1902. okt. 12. 413 ember lelte halálát... In: Duna Vidéke (Paksi Lapok) 1887. jún. 20.*
Bárth János: Hidak, töltések, révek. In: Hidak Bács-Kiskun megyében. Szerk. Tóth Ernő. Kecskemét, 1999. 17-28. p.
Beregnyei Miklós: A biskói komptragédiára emlékezünk. In: Paksi Tükör 2000. július. 1-2. p.
Beregnyei Miklós: A biskói tragédia. In: Paksi Tükör 1997. november 43-47. p.
Beregnyei Miklós: A komptragédiára emlékezve. In: Paksi Tükör 1997. november 6-17. p.
A biskói áldozatokra emlékezünk. In: Paksi Hírnök 2000. jún. 22. 6. p.
Bors József: A paksi búcsúsok dunai nagy szerencsétlenségének története. 216 ember a Dunában lelte halálát 1887. évi június hó 18-án. Az ötvenéves évforduló emlékére írta és kiadta: Bors József. H. n. [1937].
A Duna áldozatai. In: Duna Vidéke (Paksi Lapok) 1887. jún. 26.
Gutai István igazgató (Városi Könyvtár, Paks) szóbeli közlése
Kiszli János (egykori biskói révész) szóbeli közlése
Németh Imre: A Duna áldozatai. In: Németh Imre: Olvasmányos szemelvények Paks város múltjából. (896-1945) 1. rész. Paks, 1985. 12-16. p.
A paksi borzasztó szerencsétlenség... In: Kalocsai Néplap 1887. jún. 23. 220. p.
A paksi szerencsétlenség... In: Kalocsai Néplap 1887. jún. 30. 229-230. p.
Utóhangok a paksi katasztrófához. In: Duna Vidéke (Paksi Lapok) 1887. júl. 4.

Megjelent a Kalocsai Néplapban 2002. dec. 20-tól 2003. jan. 17-ig 4 részletben *A halálkomp. Egy döbbenetes dunai katasztrófa emlékei* címen.